

PEOVICA d.o.o.
OMIŠ, Vladimira Nazora 12
Broj: 282/1-22
Omiš, 24. siječnja 2022. godine.

N/p

Gosp. Drž. tajnik Mile Horvat

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
Radnička cesta 80
10000 ZAGREB

Poštovani,

sukladno usmenom dogovoru (sastanak u MINGOR, 27.12.2021.) sa gospođom Radović, u nastavku dajem obrazloženje prijedloga izmjena i dopuna *Zakona o gospodarenju otpadom* (NN 84/21), a s isključivim ciljem da se spriječe katastrofalne posljedice po već uspostavljeni, ali i budući razvoj sustava prikupljanja miješanog komunalnog otpada, kao i odvojeno prikupljenog otpada, koje će se neminovno dogoditi ukoliko se ipak provedu u praksu nekoliko slabo promišljenih odredbi Zakona.

Ovaj prijedlog izmjena i dopuna (u prilogu) je minimalne prirode, i nema ambiciju revidirati brojna pitanja iz Zakona koja su, kao i uvijek, i kao što je i očekivano, za debatu, te nema za cilj donijeti partikularne benefite bilo kojem dioniku u sustavu gospodarenja otpadom, osim spriječiti njegovo urušavanje odnosno očuvati postignuti nivo i osigurati daljnji razvoj istoga.

Odredbe o kojima je riječ, i za koje je izvjesno da nisu dovoljno promišljene, ali i da će njihova primjena u praksi stvoriti ogromne probleme u sustavu, jesu:

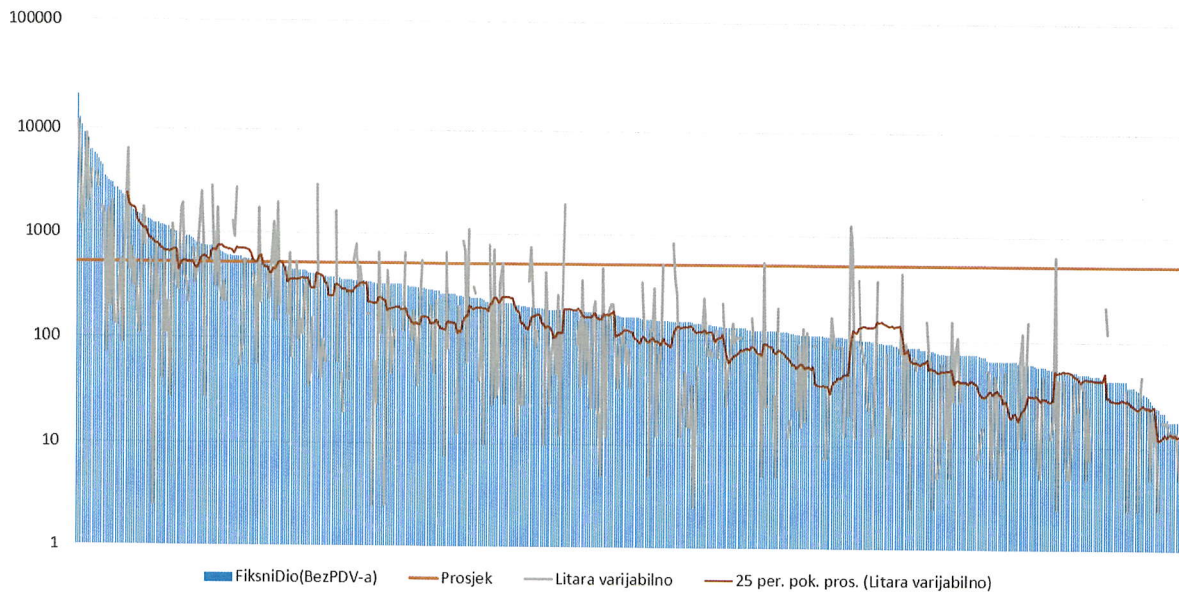
1. odredba o potrebi definiranja jedinstvene cijene minimalne javne usluge (tj. fiksnog dijela računa) za sve korisnike koji nisu kućanstvo, i
2. odredba o svrstavanju iznajmljivača u grupu korisnika koji nisu kućanstvo.

OBRAZLOŽENJE

Ad 1.: u ovih 9 godina primjene ZOGO/Uredbe, posebno načela „onečišćivač plaća“, komunalna društva u HR su mahom prilagodila svoje cjenike i načine obračuna tom načelu; fiksni dio računa (minimalna javna usluga) obračunava se prema nekom od kriterija razmjernosti pretpostavljene proizvodnje otpada (najčešće broj članova domaćinstva) kod fizičkih osoba, dok je kod privrede u principu izvršena podjela korisnika s obzirom na djelatnost i/ili veličinu. Varijabilni dio obračunava se (u manjem dijelu) prema stvarno predanoj količini otpada, odnosno (u većem dijelu) kao umnožak pretpostavljene frekvencije odvoza i volumena spremnika.

Dvije su bitne (za ovo razmatranje) posljedice ovakvog pristupa:

- prvo, ukupni iznosi računa korisnicima prilično su dobro prilagođeni pretpostavljenoj i stvarnoj proizvodnji otpada, odnosno korisnici plaćaju proporcionalno svom opterećenju sustava (primjer na grafu ispod: Peovica d.o.o., kolovoz 2021, korisnici privreda, usporedba iznosa fiksnog dijela računa u odnosu na prosječnu stvarno proizvedenu količinu otpada, logaritamsko mjerilo),

- drugo, omjer apsolutnog iznosa fiksnog i varijabilnog dijela računa uprosječio se na oko 80:20 u korist fiksnog. Urednije sredine, sa bolje izgrađenom infrastrukturom (reciklažna dvorišta, od vrata do vrata, itd.) uspijevaju ovaj omjer smanjiti na cca 75:25. Ovo je rezultanta činjenice da sustav prikupljanja otpada nije zatvoren (kao npr. struja, voda, ...) a otpad je bez ikakvih ozbiljnih posljedica moguće odbaciti bilo gdje (u prirodi, odmorišta uz cestu, pored zelenih otoka, ...). Komunalna redarstva pokazala su nikakav interes i nikakve rezultate u sprječavanju ovoga, te toj činjenici treba pogledati u oči i naći kvalitetno rješenje usprkos njoj, a ne se „pokrivati“ prebacivanjem odgovornosti i propisima koji se očito ne provode u praksi. Također je to rezultanta činjenice da je omjer fiksnih i varijabilnih troškova kod davatelja usluge negdje u tim okvirima (izgradnja infrastrukture, nabava spremnika, informatička podrška, brojna vozila, ..., u odnosu na trošak deponiranja MKO).

Uvođenje jedinstvene cijene minimalne javne usluge, u obje kategorije, dramatično je dakle napuštanje načela „onečišćivač plaća“ (jer govorimo o oko 80% svih prihoda komunalnih društava). Ovo će biti izrazito nezahvalno provesti u praksi, zbuniti će korisnike kojima se skoro desetljeće servira i objašnjava to načelo i potreba razmjernosti naplate. I dok u kategoriji kućanstvo, traženje prosjeka (nove, jedinstvene MJU koja bi ostvarila iste prihode kao i prije) i njegova naplata u praksi se relativno lakše daju izvesti (promjene apsolutnih iznosa su u području reda veličine 30-40 kn), te su, paradoksalno, ovakve promjene dapače i dobrodošle (zbog apsurdna da davatelj usluge nema nikakve mogućnosti stvarno utvrditi parametre – najčešće broj članova kućanstva – premda obavlja uslugu od javnog interesa (ZOGO, ZGO), usprkos tome institucije ne pomažu izvlačeći se na GDPR), u kategoriji nekućanstvo matematika je neumoljiva: dogodit će se ogromni gubici prihoda kod davatelja usluga, a oni će biti proporcionalni standardnoj devijaciji veličine privrednih subjekata na ovom području.

Pojednostavljeni primjer: u Omišu postoji kamp Galeb sa prosječnim kapacitetom od oko 1,500 osoba, površine preko 35,000 m². To je ekvivalent jednom manjem mjestu. Da bi se ovakav mega proizvođač otpada uslužio na odgovarajući i zakonom propisani način, davatelj usluge mora kupiti nekoliko vozila, osigurati dovoljnu frekvenciju odvoza, spremnike, te brojnost radne snage. Kamp Galeb plaća MJU oko 22,000 kn mjesečno, plus varijabilni dio koji ljeti prelazi 150 odvoza mjesečno odnosno 100,000 litara otpada, tj. oko 8,000 kn. Ukupni račun kampa Galeb je dakle oko 30,000 kuna mjesečno. Istovremeno, javni bilježnik u gradu (35 m²) plaća MJU od oko 70 kn, jer mu je proizvodnja otpada zanemariva, tj. manja od 50 litara

mjesečno, i za njegovo usluživanje potreban je doslovno jedan radnik na 2 sata radnog vremena mjesečno. Varijabilni dio računa mu je oko 5 kn, tj. ukupni mjesečni račun 75 kn.

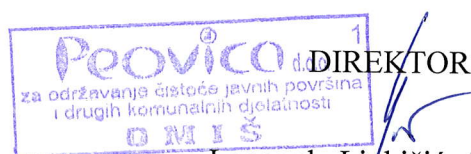
Ukupno, u ovom slučaju, davatelj usluge mora dakle zaprimiti 100,050 litara otpada, za što mu je potrebna značajna infrastruktura, koja se financira, po dosadašnjim propisima, proporcionalno proizvodnji otpada (prihod od 30,075 kn). Prema ZGO pak, ovim subjektima MJU mora biti ista. Da bi se očuvali prihodi, oboma bi trebalo naplatiti isti iznos, a to je $(22,000 + 70)/2 = 11,035$ kn. Ovo je, naravno, neprihvatljivo javnom bilježniku. Njemu je prihvatljiva cijena do maksimalno npr. 120 kn. To znači da će davatelj usluge, prisiljen činjenicom da je manjih korisnika puno više nego ovakvih mega proizvođača otpada, ostati bez ogromne količine prihoda. U konkretnom slučaju Omiša, prosječna MJU cijena svih privrednih subjekata je 580 kn mjesečno. Uz prihvatljivu cijenu od 120 kn mjesečno, gubitak prihoda iznosi $(580 - 120) * 12 \text{ mjeseci} * 600 \text{ korisnika} = 3,312,000$ kn, odnosno 30% svih prihoda od otpada.

Ovolike gubitke nadoknaditi iz varijabilnog dijela je utopija. Prvi razlog (nezatvorenost sustava) je spomenut prethodno, a u praksi bi to značilo (prijelaz sa omjera 80:20 na 20:80) i četverostruko poskupljenje litre preuzetog otpada, koji bi onda tek završio bilo gdje samo ne u spremnicima davatelja usluge. Drugi razlog je općenito pogrešno mišljenje da se poslovanje davatelja usluge daje financirati većim dijelom (ili potpuno) iz varijabilnih prihoda. Naime, jednostavna misaona vježba graničnog slučaja pokazuje tu iluziju: ako bi svi korisnici odvajali 100% otpada, davatelj usluge ne bi imao prihod. A ostaju tisuće tona reciklabilnog tj. odvojeno prikupljenog otpada kojeg se mora prikupiti, sortirati, prevesti, platiti oporabu, te brojne usluge koje su „besplatne“ (glomazni otpad po pozivu, građevni otpad, ...). Tko će to platiti?

Ad 2.: U priobalnom dijelu HR imamo skoro svako treće kućanstvo kao registriranog iznajmljivača. Ovim propisom oni svi postaju nekućanstvo, a time se **a)** dalje vara načelo „onečišćivač plaća“ (jer sad dodatni prihod ostvaren od naplate ili po ostvarenom noćenju ili po prijavljenom ležaju nestaje, utapa se u prosjek), i **b)** praktički svakom trećem korisniku na Jadranu (a i u unutrašnjosti, tj. gdje god je turizam značajna privredna aktivnost) odvojeno prikupljanje otpada prestaje biti besplatno (zeleni otoci, glomazni otpad po pozivu, reciklažno dvorište, ...). I studentu prve godine ekonomije je jasno kako će se ovo odraziti na ostvareni stupanj odvojenog prikupljanja otpada. Dodatno, s obzirom da barem 80% davatelja usluge u HR koristi zelene otoke, oni su javni spremnici i nije moguće kontrolirati da li npr. otpadnu plastiku odlaže korisnik koji je kućanstvo ili iznajmljivač (tj. nekućanstvo). Dakle, osim navedenog, odredba je neprovediva u praksi. Ova odredba ima slične katastrofalne posljedice po sustav kao i prethodno navedena (Ad 1.)

S obzirom na navedeno, u prilogu dostavljam apsolutno minimalne izmjene i dopune ZGO, koje bi spriječile navedene teške posljedice, što je svim dionicima u sustavu, nadam se, najvažniji cilj. Ukoliko će, kako se da isčitati iz vijesti, ministarstvo prihvatiti izmjene i dopune ZGO na temu plastičnih vrećica, molim da se uvrsti i ovaj prijedlog u istoj aktivnosti.

Više sam nego voljan doći u ministarstvo pružiti dodatna obrazloženja i proračune, ukoliko ocijenite da su ista potrebna – za potrebe prihvatljivosti opsega ovog dopisa pokušao sam ih maksimalno pojednostavniti. Zahvaljujem na strpljenju i razumijevanju.

Leonardo Ljubičić, dipl.ing.

PRILOG – IZMJENE I DOPUNE ZGO (NN 84/21) (L. Ljubičić)

ZGO NN 84/21	Prijedlog izmjene i dopune
<p>Članak 70.</p> <p>...</p> <p>(2) Korisnici javne usluge iz stavka 1. ovoga članka ovisno o načinu korištenja nekretnine, trajno ili povremeno, u svrhu stanovanja (vlasnici stanova, kuća, nekretnina za odmor) ili u svrhu obavljanja djelatnosti ili druge svrhe, razvrstavaju se u kategoriju:</p> <p>1. korisnika kućanstvo ili</p> <p>2. korisnika koji nije kućanstvo (drugi izvori komunalnog otpada).</p> <p>(3) Korisnik iz stavka 2. točke 2. ovoga članka je korisnik javne usluge koji nije razvrstan u kategoriju kućanstvo, a koji nekretninu koristi u svrhu obavljanja djelatnosti.</p> <p>(4) Iznajmljivači koji kao fizičke osobe pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu svrstavaju se u kategoriju kućanstvo, a iznajmljivači koji kao obrti ili trgovačka društva pružaju ugostiteljske usluge svrstavaju se u kategoriju korisnika koji nije kućanstvo.</p> <p>...</p> <p>{Stavak (4) postaje stavak (5)}, itd.</p>	<p>Članak 70.</p> <p>...</p> <p>(2) Korisnici javne usluge iz stavka 1. ovoga članka ovisno o načinu korištenja nekretnine, trajno ili povremeno, u svrhu stanovanja (vlasnici stanova, kuća, nekretnina za odmor) ili u svrhu obavljanja djelatnosti ili druge svrhe, razvrstavaju se u kategoriju:</p> <p>1. korisnika kućanstvo ili</p> <p>2. korisnika koji nije kućanstvo (drugi izvori komunalnog otpada).</p> <p>(3) Korisnik iz stavka 2. točke 2. ovoga članka je korisnik javne usluge koji nije razvrstan u kategoriju kućanstvo, a koji nekretninu koristi u svrhu obavljanja djelatnosti.</p> <p>(4) Iznajmljivači koji kao fizičke osobe pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu svrstavaju se u kategoriju kućanstvo, a iznajmljivači koji kao obrti ili trgovačka društva pružaju ugostiteljske usluge svrstavaju se u kategoriju korisnika koji nije kućanstvo.</p> <p>...</p> <p>{Stavak (4) postaje stavak (5)}, itd.</p>
<p>Članak 76.</p> <p>...</p> <p>(3) Na području pružanja javne usluge primjenjuje se:</p> <p>1. jedinstvena cijena obvezne minimalne javne usluge za korisnika u kategoriju korisnika kućanstvo i</p> <p>2. jedinstvena cijena obvezne minimalne javne usluge za korisnika usluge razvrstanog u kategoriju korisnika koji nije kućanstvo.</p> <p>...</p>	<p>Članak 76.</p> <p>...</p> <p>(3) Na području pružanja javne usluge primjenjuje se:</p> <p>1. jedinstvena cijena obvezne minimalne javne usluge za korisnika u kategoriju korisnika kućanstvo i</p> <p>2. cijena obvezne minimalne javne usluge za korisnika usluge razvrstanog u kategoriju korisnika koji nije kućanstvo razmjerno prethodno izmjerenoj prosječnoj količini predanog otpada pojedinog korisnika, ili ako davatelj usluge nema prethodnu evidenciju, prema procjeni davatelja usluge a sukladno vrsti i obimu djelatnosti koju korisnik obavlja.</p> <p>...</p>